

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

Одеса 2023

Наукове видання

Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеського національного технологічного університету,
протокол № 14 від 20.06.2023 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова
Технічний редактор Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова: Іванченкова Л.В., д.е.н., професор

Заступник голови Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Агунова Л.В., к.т.н., доцент	Макаринська А.В., д.т.н., професор
Артеменко С.В., д.т.н., професор	Ніколюк О.В., д.е.н., професор
Басюркіна Н.Й., д.е.н., професор	Немченко В.В., д.е.н., професор
Бурдо О.Г., д.т.н., професор	Осадчук П.І., д.т.н., доцент
Бордун Т.В., к.т.н., доцент	Павлов О.І., д.е.н., професор
Верхівкер Я.Г., д.т.н., професор	Солоницька І.В., к.т.н., доцент
Гапонюк О.І., д.т.н., професор	Седікова І.О., д.е.н., професор
Гаркович О.Л., к.б.н., доцент	Сергеева О.Є., д.ф.-м.н., професор
Добрянська Н.А., д.е.н., професор	Семенюк Ю.В., д.т.н., професор
Жигунов Д.О., д.т.н., професор	Симоненко Ю.М., д.т.н., професор
Філіпенко О.І., к.філ.н., доцент	Скрипніченко Д.М., к.т.н., доцент
Згадова Н.С., к.е.н., доцент	Соловей А.О., к.т.н., доцент
Капрельянц Л.В., д.т.н., професор	Струк Б.І., к.п.н., доцент
Капустян А.І., д.т.н., доцент	Тіплов О.С., д.т.н., професор
Коваленко О.О., д.т.н., професор	Тележенко Л.М., д.т.н., професор
Косой Б.В., д.т.н., професор	Ткаченко О.Б., д.т.н., професор
Котлик С.В., к.т.н., доцент	Ткачук Г.О., д.е.н., професор
Козак К.Б., д.е.н., професор	Фесенко О.О., к.т.н., доцент
Лагодієнко В.В., д.е.н., професор	Хобін В.А., д.т.н., професор
Лебеденко Т.Є., д.т.н., професор	Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор
Ломовцев П.Б., к.т.н., доцент	

Одеський національний технологічний університет

Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів.

Міністерство освіти і науки України. – Одеса: 2023. – 395 с.

Література

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз. – К.: КНЕУ, 2005. – 292 с.
2. Шведюк В.А. Інвестиційне забезпечення маркетингових процесів. Проблеми соціально-економічного розвитку регіонів в контексті сучасних процесів міжнародної інтеграції: зб. наук. пр. – Херсон, 2008. – С. 59–63.
3. Гудзинський О.Д. Теоретико-методологічні та прикладні аспекти розвитку організаційних формувань. Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв, 2009. – Вип. 4 (51). – С. 14-21.
4. Olena Sadchenko, Volodymyr Lagodiienko, Innola Novykova, Olha Feshchenko, Nataliia Ruzhynska, Oleksandr Bogdanov, Marketing Tools in Stimulating Innovative Activity of Enterprises. International Journal of Management, – 11 (6), – 2020, – P.241-251. <http://www.iaeme.com/IJM/issues.asp?JType=IJM&VType=11&IType=6>

УДК 338.2

ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Шевченко В.І., аспірант

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

На тлі стрімкого збільшення населення земної кулі й зростання світового ВВП відбувається катастрофічне виснаження природного капіталу. Усе це за прогнозами ООН може призвести до переформатування світової економіки з урахуванням глибоких соціальних, економічних та екологічних змін. Уникнути таких негативних наслідків можна тільки за умови забезпечення глобального сталого розвитку, використання та стратегічного планування розвитку альтернативної енергетики.

Розгляд теоретичного базису стратегічного управління розвитком альтернативної енергетики неможливий без попередньої класифікації у рамках економічної науки і детермінації основних термінів та підходів. На сьогодні єдиного підходу до такої класифікації у рамках економічної науки поки що не вироблено, але ж вона необхідна для подальшого аналізу цього актуального питання.

Теоретичні підходи до стратегічного управління розвитком альтернативної енергетики можуть реалізовуватися у рамках різних парадигм, що відповідають трьом виділеним базовим економічним концепціям або теоріям. А саме, неокласична економічна теорія, неінституціональна теорія, і так звана теорія поведінкової економіки.

Одним з основних принципових постулатів неокласичної теорії економічного розвитку, що мають відношення до питання стратегічного управління розвитком альтернативної енергетики є забезпечення підтримки розвитку альтернативних джерел енергії за рахунок ефективнішого розподілу наявних у розпорядженні суспільства ресурсів. Ця вимога застосовується не лише тому, що найбільш ефективно використання ресурсів веде, як правило, до найбільшого чистого результату (у вигляді доданої вартості продукту або послуги), але і тому, що споживачі готові платити за продукти і послуги, що надаються, на рівні маржинальних витрат на виробництво цього продукту або надання відповідної послуги. Це знаходить своє вираження в іншому засадничому принципі неокласичної економічної теорії, який полягає в тому, що на гармонійних і ефективних ринках попит дорівнює

пропозиції. Будь-яке порушення принципів розподілу таких чинників економічного росту як капітал, труд, товари або послуги, буде порушенням базових економічних принципів. Директивне регулювання, податки, дозвільна політика, рентні платежі та інші відповідні заходи знижують ефективність розподілу ресурсів на ринку, вносячи спотворення в його нормальний та природний хід подій і, таким чином, знижують результативність і ефективність економічного зростання. Головна причина цього – у спотворенні ринкових мотивів поведінки і ухвалення рішень агентами ринку в умовах цих дій [1].

Фокус уваги економістів-неокласиків на ринкових транзакціях і ринковій рівновазі, які підвищують ефективність розподілу ресурсів на ринку, базується на ряді інших принципів і постулатів. Перший з них полягає у визначенні цінових сигналів на ринку як основних чинників, що впливають на поведінку та взаємовідносини фірм і споживачів на ньому. В свою чергу, для неокласичної теорії характерною є максимізація економічної свободи суб'єктів господарювання, тобто «Нотом Економікус» абсолютно вільний від яких би то ні було прав і обов'язків. Особлива увага, згідно неокласичної економічної теорії, приділяється таким ринковим чинникам як ставка за кредитами, валютний курс, індекс інфляції та іншим монетарним чинникам розвитку, які вкладаються в поняття цінового ринкового механізму і визначають ціну капіталу, робочої сили та інших чинників виробництва. Саме акцент на цінове регулювання взаємовідносин на ринку робить формальне математичне моделювання мовою неокласичної економічної теорії, на якій ця парадигма розвитку формується [2].

Іншим базовим принципом неокласичної економічної теорії є збіг в переважній більшості випадків попиту і пропозиції на ринку. А. Маршал ввів поняття еластичності попиту, що характеризує кількісну залежність попиту від трьох чинників: граничної корисності, ринкової ціни і грошового доходу, використуваного на споживання. Від аналізу попиту А. Маршал перейшов до аналізу пропозиції товарів і взаємодії між пропозицією і попитом при встановленні ціни. Він визначив залежність впливу попиту і пропозиції на ціну від чинника часу. При цьому виходив з того, що в короткостроковому періоді головним ціноутворюючим чинником є попит, а в довгостроковому – пропозиція [3].

Можливі дисбаланси будуть ліквідовані зміною ціни на продукт або послугу в ту або іншу сторону, або «зняттям» пропонованого товару з продажу. Виходячи з цього припущення основним засобом боротьби з нерівноважними ситуаціями на ринку мають бути заходи з усунення різних штучних бар'єрів і перешкод на ринку, у відсутності яких ринок як механізм сам відрегулює необхідну рівновагу шляхом зміни співвідношення попиту і пропозиції, його об'єму, цін, місця розташування. Тобто, ринок розглядається як інституція. В цьому випадку ціни повинні відповідати маржинальним (граничним) витратам на виробництво цього товару або послуги.

Маржинальні (граничні) витрати є такою величиною витрат, які необхідно зробити для нескінченно малого приросту виробництва продукції. Граничними ці витрати називаються тому, що формально вони пов'язані, як правило, з виробництвом останньої одиниці продукції. До складу граничних витрат повинні включатися усі сукупні витрати виробництва – постійні і змінні. Проте зазвичай вважається, що «постійні витрати не впливають на величину граничних витрат. Граничні витрати – похідна функція тільки від змінних витрат» [4]. Таке відношення до постійних витрат справедливо, в основному, для так званих короткострокових маржинальних (граничних) витрат. Суть цього терміну відбиває умову можливої зміни граничних витрат на короткому проміжку часу, що не припускає тривалого терміну підготовки виробництва все більшого об'єму продукції. Такі граничні витрати називатимуться короткостроковими граничними витратами.

Окрім ділення граничних витрат на короткострокові і довгострокові існує їх ділення на приватні і громадські або соціальні. Різниця такого ділення полягає у межах віднесення

цих витрат, коли приватними називаються витрати суб'єкта – виробника продукції, а повні сукупні витрати, включаючи додаткові витрати суспільства, входять вже разом з приватними до складу громадських витрат. Так само, як і витрати, розрізняють відповідно приватний результат і громадський, різниця між якими називається зовнішнім ефектом (ефектами). Ці зовнішні ефекти можуть бути як позитивними, так і негативними і є відповідно вигоди або додаткові витрати від ринкових угод, які не включаються до складу ціни продукції в угоді і не торкаються основних агентів угоди на ринку. Вони можуть виникати як в результаті споживання продукції, так і в процесі її виробництва [5].

Теорія зовнішніх ефектів була уперше систематично викладена А. Пігу. Він запропонував використання податків (corrective taxes), що коригувалися для зменшення різниці між граничними приватними і громадськими витратами.

Негативний зовнішній ефект (ефекти) виникає тоді, коли діяльність одного суб'єкта ринку викликає додаткові витрати суспільства або іншого суб'єкта. Стосовно захисту довкілля, захисту від змін клімату можна навести приклади, пов'язані із забрудненням природного середовища, знищенням природних об'єктів або споживанням природних ресурсів в таких об'ємах, або в такій формі, які викликають непоправні зміни в природному середовищі або здоров'ї людини.

Тільки частина цих негативних результатів може бути визначена на основі більш-менш погодженої методики, але це не віднімає їх в принципі, також, як і можливості давати їм ту або іншу кількісну або вартісну оцінку. Виключення граничних зовнішніх витрат із складу граничних приватних витрат повністю або частково знижує кінцеву громадську ефективність виробництва продукту або послуги. І навпаки, включення цих зовнішніх граничних витрат до складу сукупних граничних приватних витрат веде до росту ціни продукту або послуги або до зниження обсягів виробництва. Таке зниження обсягів виробництва зменшує величину втрати громадської ефективності при виробництві продукції з негативними зовнішніми ефектами.

Повертаючись до неокласичної економічної теорії слід зазначити відмінності між її консервативною і ліберальною інтерпретаціями. Не говорячи про загальні позиції їх прибічників відмітимо, що консерватори вважають ринки менш схильними до провалів і дисбалансів, які можуть зажадати втручання уряду. Ліберали-неокласики вважають, що провали на ринку цілком нормальні, хоча їх масштаби і частота обмежені. Вони більше схильні закликати уряд на допомогу, особливо в наступних ситуаціях:

Забезпечення громадських інтересів і потреб, з якими ринок не дуже може справлятися.

Негативний зовнішній ефект, який не компенсується агентами ринку в повному об'ємі або вони не включають усі витрати, пов'язані з цим негативним зовнішнім ефектом. У нашому випадку можна знов згадати викиди парникових газів промисловими підприємствами, які не враховують усіх пов'язаних з викидами витрат.

Інформаційна асиметрія, що виникає в ситуації неповноти інформації у агентів ринку і держави або суспільства, застосовано, наприклад, до повноти знання про рівень екологічного збитку або про рівень витрат на його компенсацію.

Економія від масштабу, що виражається в зниженні витрат на виробництво одиниці продукції за збільшення масштабів виробництва. На перший погляд позитивне економічне явище, до якого прагнуть більшість агентів ринку-виробників може виступати важко переборним бар'єром для нових агентів ринку і вести до збереження неефективності діючого виробництва.

Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач. Євтушок О.В.

Література

1. Андрійчук І.В. Розробка алгоритму визначення економічного потенціалу альтернативних енергоресурсів регіону. Ефективна економіка. – 2015. – № 5.
2. Білоскурський Р.Р. Інституційні взаємодії в системі регулювання еколого-економічного розвитку України. Економіка і фінанси, 2017. – Вип. 7. – С. 42-47.
3. Горшкова Л.А. Інвестиції як фактор інноваційного розвитку підприємств України. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2016. – №14. – С. 190–196.
4. Козак Ф.В., Дикун Т.В., Гаєва Л.І., Лучинський В.В. Біогаз з відходів та вторинних продуктів тваринництва як автомобільне паливо. Нафтогазова енергетика, 2016. – № 2 (26). – С. 89-94.
5. Рязанова Н.О. Інвестиційно-інноваційні складові розвитку альтернативних джерел енергії в Україні. Електронне фахове видання Мукачівського державного університету «Економіка та суспільство». – Вип. № 16 (06 2018) м. Мукачєво. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>

УДК 361.115.11:330

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Ткаченко Д.С., аспірант

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Реформи, що відбуваються в аграрному секторі України, спричиняють суттєві зміни в умовах діяльності суб'єктів господарювання. Через розширення товарної пропозиції на ринку продовольства, зростання вимог споживачів щодо якості та розмаїття продуктів харчування, розвиток інституціональної інфраструктури, успіх фермерських господарств залежить від їх можливостей створювати особливу цінність для власних потреб, споживачів, та інших суб'єктів контрактних відносин. Унікальність пропозиції фермерства та створення умов для розвитку забезпечують за допомогою механізму формування таких цінностей, в основі яких є виробничий потенціал господарства.

Виробничий потенціал об'єднує можливості галузі чи виробничої сфери і визначає її здатність створювати сукупність матеріальних благ. Економічній науці характерні кілька позицій щодо поняття «виробничий потенціал». Одні економісти визначають його як ресурси виробництва, кількісні і якісні їх параметри, що виражають максимальні можливості з виробництва матеріальних благ у кожний конкретний момент часу, інші – як сукупність ресурсів, які є в розпорядженні господарської системи для створення діяльності [1, с. 13].

Поняття «виробничий потенціал» в одному випадку ототожнюють з ресурсами виробництва, які використовують, без розкриття їх змісту, а в іншому – як конкретні ресурси. Тобто науковці виокремлюють дві ресурсні позиції: перша – виробничий потенціал як сукупність ресурсів без врахування їх взаємозв'язку і участі у процесі виробництва [2, с. 89]; особливість другої позиції полягає у трактуванні виробничого потенціалу як сукупності ресурсів, здатних виготовити визначену кількість матеріальних благ.

Крім ресурсної концепції, також варті уваги інші трактування змісту виробничого потенціалу. Зокрема, Ю.Ю. Донець припускає, що виробничий потенціал є синонімом виробничої потужності підприємства, тому науковець вважає за можливе визначити його як

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO STRATEGIC MANAGEMENT OF TERRITORIAL DEVELOPMENT UNDER THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION	
Lagodienko M.	359
ANALYSIS OF SCIENTIFIC APPROACHES TO THE FORMATION OF INTERNATIONAL MARKETING CONFECTIONERY	
Malyuk O.	361
ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЙ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ	
Немчинінов Є.В.	364
ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ	
Шевченко В.І.	367
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	
Ткаченко Д.С.	370

РОЗДІЛ 9 – ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИНИЦТВА

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ МОЛОКА КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ СТЕПОВОЇ ПОРОДИ	
Криклива Діана.	375
ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ З ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА НА ОСНОВІ ЗНАНЬ БІОЛОГІЇ, ФІЗИКИ І ХІМІЇ МОЛОЧНОЇ СИРОВИНИ	
Кучер Аліна, Горбатюк Аліна.	376
ВПЛИВ ЯКОСТІ МОЛОКА-СИРОВИНИ НА ЙОГО ПЕРЕРОБКУ У КИСЛОМОЛОЧНІ НАПОЇ ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	
Федорчук Дарія.	377
ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ МОЛОКА НА РИНКУ м. ОДЕСИ	
Ткач Дмитро.	379
ДОСВІД ВИРОБНИЦТВА СИРІВ ПРЕМІУМ КЛАСУ НА МІНІ-СИРОВАРНІ	
Чудік Руслана, Фесенко Дмитро.	380
ВПЛИВ ЯКОСТІ МОЛОКА КОРІВ ГОЛЬШТИНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРІД НА ЯКІСТЬ БІЛКОВИХ ПРОДУКТІВ	
Гуляєва Аліна, Кравченко Софія, Нестеренко Родіон.	381